

HISTORIE: KYJI KOSTI ROZTLOUKALI, ABY SE OBRÁTILY V POPEL. Z POPISU UPÁLENÍ HUSA MRAZÍ I PO STALETÍCH

- CZ24 News | 7. července 2022

ČESKO: Ani dva vozy dříví nestačily, aby se mistr Jan Hus 6. července 1415 proměnil v popel. Přesně tak popisují Husovo upálení v Kostnici doboví svědci. I 607 let po vykonání rozsudku nad českým „kacířem“ jsou historické kroniky mrazivým čtením. Když totiž shořelo nachystané kletí, seno a polena, na místě hranice se znovu objevilo Husovo tělo. Byť ohořelé a pokroucené, stále se opíralo uvázané řetězem o sloup.

Zpráva o mistru Janu Husovi v Kostnici z pera Husova současníka a přítele Petra z Mladoňovic (asi 1390–1451), jenž do Kostnice přicestoval v pětadvaceti letech jako písař českého šlechtice Jana z Chlumu, je i pro současníky překvapivě drsným svědectvím o Husově upálení. „Potom ho svlékli z jeho šatu a uvázali k jakémusi sloupu provazy,“ líčí Petr z Mladoňovic, jak byl Hus před upevněním na hranici zbaven pláště.

Trup v ohni srazili na zem

„A sukni z příkazu řečeného Klema a maršálka hodili biřici spolu s obuví do ohně se slovy: ‚Aby to snad Čechové neměli za relikvii,‘“ pokračuje o kus dále kronikář. A jak už bylo řečeno, nestačily ani dva vozy dříví, aby se mistr Jan Hus proměnil v popel. „Když pak dříví řečených svazků a provazy byly spáleny a ještě trup těla stál, vise za krk na řetězu, hned biřici řečený trup spolu se sloupem srazili na zem, a zvětšivše oheň ještě třetím vozíkem dříví, pálili je a obcházejíce kyji kosti

roztloukali, aby se tím dříve obrátily v popel," naturalisticky popsal Husovo upálení svědek popravy.

Když biřici narazili na Husovu hlavu, rozmlátili také ji. „A naleznuvše hlavu, kyjem ji rozbili na kousky a opět vhodili do ohně. Když pak našli mezi vnitřnostmi jeho srdce, naostřivše kyj, je naň jako na rožeň na konec narazili, a zvláště opékající a spalující kyji rozbíjeli a konečně celou onu masu obrátili v popel," popisuje upálení Petr z Mladoňovic, pozdější děkan i rektor Univerzity Karlovy v Praze. Jeho latinská Zpráva o mistru Janu Husovi v Kostnici, ze které citujeme, přitom byla do češtiny v úplnosti přeložena právě na Karlově univerzitě, ovšem až půl tisíciletí let po jejím sepsání.

Proč byl Jan Hus upálen?

Popis Husova umučení se zachoval s drastickými detaily. Horší je dnes porozumět tomu, proč byl Jan Hus vůbec upálen. Komunistické učebnice se spokojily s tím, že Hus při výsleších v Kostnici údajně „odolal všemu týrání díky spojení s pracujícím lidem“ a i v plamenech stál za svým: „Neodvolám!“ (Československá vlastivěda, 1963).

Dnešní učebnice už z Husa revolucionáře nedělají a připomínají, že koncil v Kostnici byl svolán proto, aby odstranil stávající dvojpapežství a trojpapežství (v době koncilu měla církev římského, avignonského a pisánského papeže) a reformoval církev shora. Problematiku Husových slyšení v Kostnici, která nakonec vyústila v jeho upálení, ale nelze shrnout na pár řádcích, neboť jde o komplikovaný teologický problém, který autoři učebnic raději nerozpítávají.

Hus se například vyslovoval k 26 citacím, které se koncilu nelíbily v jeho knize O církvi. A podobně byl slyšen i kvůli traktátům, jež napsal proti mistru Stanislavovi ze Znojma nebo Štěpánu Pálečovi. Pro laického našince, jenž nemá důkladné teologické vzdělání, je však líčení procesu v Kostnici španělskou vesnicí. Koncil třeba chtěl, aby Hus odvolal tento údajný blud: „Milost vyvolení jest svazek, kterým se tělo církve a kterýkoli její úd nerozlučně připojuje k samé hlavě.“ A Hus reagoval: „Tak, omezíme-li pojem církve jako sbor nebo obec vyvolených (...), tehdy kterýkoliv úd oné církve a též samo tělo církevní se nerozlučně spojuje s tou hlavou milosti vyvolení...“

Popel v řece Rýn

Jednoduché vysvětlení, proč byl mistr Jan Hus upálen, tak dnes nemají ani církevní autority, stejně tápají i historici. Před sedmi lety se o to pokusil například brněnský biskup Církve československé husitské Juraj Jordán Dovala: „Hus byl svým myšlením jednou nohou v novověku. Nechtěl přijmout za své něco, co nařizovala autorita toliko z titulu své funkce. Kristova pravda byla pro Husa hodnota natolik posvátná, že si ji potřeboval sám ověřovat a s bázní se jí dotýkat a pak ji i zastávat až do prolití krve. Hus a koncil, toť srážka svobody svědomí a moci starého světa.“

Popel z hranice byl vysypán do řeky Rýn, jak to líčí i Husův současník Petr z Mladoňovic: „A tak spolu se všemi řečenými popely oharků na jednu káru naložili a do řeky Rýna, který tam blízko teče, do hlubiny vhodili.“ Kronikář pak svoji zprávu uzavírá dovětkem, v němž se dušuje, že Husovo umučení vyličil podle pravdy: „Abych samo jádro vyličené věci a její průběh, jak jsem to vše na vlastní oči a uši poznal, bez lhaní vypsál.“